De Oale Maarke

Jaargang 2017 25

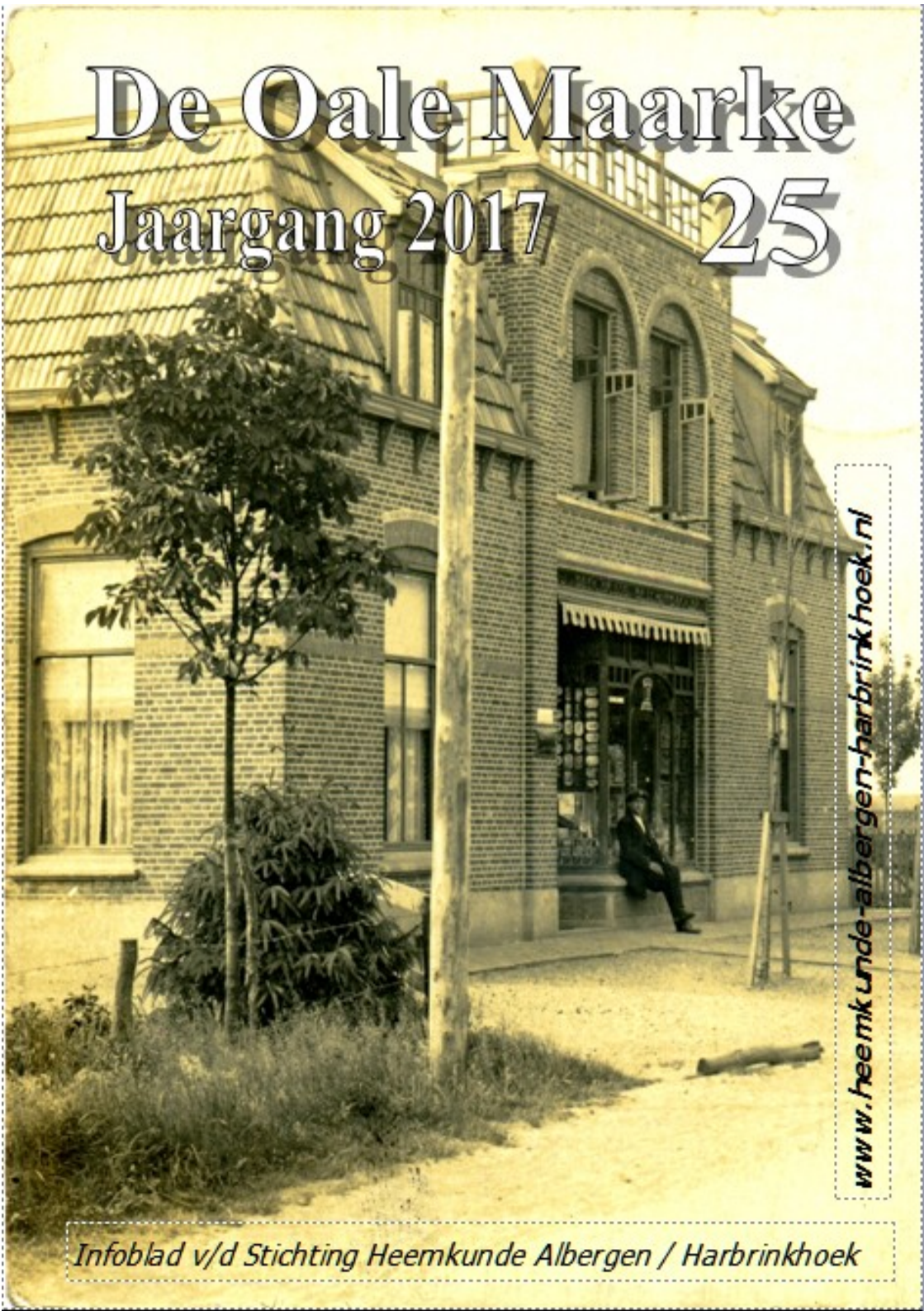

www.heemkunde-albergen-harbrinkhoek.nl

Infoblad v/d Stichting Heemkunde Albergen / Harbrinkhoek

KAMPKUIPER Catering
Tel. 0546-866920 Harbrinkhoek

TZB TEGELSPECIALIST
Tegelzetbedrijf Beld BV
Eenbeesstraat 8, 7665 PZ Albergen

PECOCARHOLLAND
Van Koerseldweg 1 - 7665 SG - Albergen

ONZE SUPER MARKT .com

Horeca Groep Albergen ~ Fleringen
Sportcafé de Danne
Café de Molen
Café Fraanmarie
Café Morshuis
Café Elshuys
Café Mietz
Café Oale Kroesch
Café 't Coophuys

Installatiebedrijf
FH LOOHUIS BV
Bornsestraat 55 Saasveld
T: 074-3494301 www.fhloohuis.nl

B&K BOUWBEDRIJF
Nieuwbouw
Verbouw
Renovatie
Onderhoud
gezet voor betaalbare kwaliteit
Albergen Tel. 0546 - 44 25 12 www.bouwbenk.nl

GalvanoHengelo

BOUWBEDRIJF HAARHUIS
ALBERGEN 0546-441288

parketservice Nederland
06-30812507

"DePannenloods"
BOUW-MATERIALEN & SIERBESTRATING
Albergen Tel. 0546 - 44 12 05
Fax 0546 - 44 11 16

BOSSINK TECHNIEK
Advisering
Elektrotechniek
CV installaties
Gas Water Sanitair
Meet- en Regeltechniek
Onderhoud

Lenferink Albergen
Trappen - Ramen - Deuren
Diekersweg 9a
7665 VB Albergen
Tel.: 0546 - 441568
Fax: 0546 - 442076
www.Lentifa.nl

Duidelijk over risico's.
Zeker over zaken.
Koopman ASSURANTIEN

The Whisky Trader
HENRI GOOSSEN

AUTO Eerdman
De beste keus voor onderhoud & occasions

Dentallas tandtechniek
Philippus Robbenstraat 8
7665 AA Albergen
T 0546 - 441629
www.dentallas.nl
info@dentallas.nl

coop supermarkten Munster

AANNEMERSBEDRIJF Wesselink Albergen bv
Ootmarsumseweg 57 T 0546 - 44 12 33

EGBERTS RUBBER BV

ZEELENBERG METAAL.NL
06 - 20087671

Van de redactie

Geachte sponsoren en donateurs,

Hierbij ontvangt u de nieuwe uitgaven van de Oale Maarke nr. 25.

In dit nummer o.a. een overzicht van de 27 winkeliers en bakkers in Albergen en Harbrinkhoek en een verhaal over de grootste bankroof aller tijden.

Ook staan er weer enkele foto's waarbij wij uw hulp nodig hebben en weer een mooi verhaal van Sannie.

Inmiddels heeft u ook een mooie fietstocht kunnen maken die wij voor U hebben uitgezet.

Ook zijn wij nog steeds bezig met de nieuwe locatie voor onze werkplek en al onze voorwerpen. Wij hopen dat U ons voor het eind van dit jaar te kunt bezoeken in ons nieuwe onderkomen.

Veel leesplezier in nr. 25 van De Oale Maarke!

De redactie

In memoriam mevrouw Hehenkamp-Van Loon

Oud-politica Marietje Hehenkamp-Van Loon (84) is op vrijdag 2 juni overleden. Mevrouw Hehenkamp speelde een belangrijke rol in de gemeenteraad van Tubbergen.

Haar man, Coen Hehenkamp, was lange tijd huisarts in Albergen. Daarvan runde Marietje o.a. de apotheek. Coen was tevens jarenlang voorzitter van de Stichting Heemkunde Albergen/Harbrinkhoek.

Mevrouw Hehenkamp is geboren in Oss. In het jaar 2000 verhuisde ze met haar man naar Amersfoort.

Bij de omslag:

De bakkerij van C.J. ter Beek. Op de vensterbank zijn broer J.A.M. ter Beek; het pand is gebouwd ca. 1910. Nu supermarkt de Coöp.

Inhoudsopgave

Van de redactie	3
In memoriam Mevrouw Hehenkamp-Van Loon	3
Albergen en Harbrinkhoek: 27 kruideniers en/of bakkers	5
Een schoolfoto uit Harbrinkhoek	15
Recept Twentse krentenwegge	17
RABO-gelden	17
Kent u ze nog?	18
De grootste bankoverval ooit in beelden	20
Tentoonstellingen bankroof	30
Oude uitgaven van onze stichting	31
Wat is dit?	32
Wie kent deze personen?	33
Liefe redaksie hier is sannie	34
Nieuwsbrief / gewijzigd mailadres	35
Sudoku	36
Kruiswoordpuzzel	37
Overzicht schenkingen	40
De Rabo Clubkas Campagne	40
Contact	41
Leden-/donateurwerving	42

Albergen en Harbrinkhoek: 27 kruideniers en/of bakkers

Albergen heeft ooit 15 kruidenierswinkels gehad, waarvan vijf tevens bakkerij, vier tevens herberg en verder een bakkerij annex molenbedrijf (tevens herberg). Daarvan is nu nog een kruidenier tevens bakker overgebleven. De supermarkt Kamphuis/de Boer (nu Coop). Daarnaast voorzag de vroegere melkboer Hans Protzman met zijn winkelwagen nog de nodige klanten in en rond het dorp van zuivelproducten en kruidenierswaren. Harbrinkhoek telde eens 10 kruidenierswinkels, waarvan een tevens bakker en een bakker/molenaar. Daarvan bleven er tenslotte nog twee (inmiddels nog een) open: de moderne supermarkt Brughuis. Bakkers zijn er niet meer in Harbrinkhoek. Van de 27 kruideniers of bakkers in de vroegere marke Albergen, waartoe ook Harbrinkhoek behoorde, bleven dus twee kruideniers (nu nog een) en een kruidenier/bakker over.

Kruideniers in Albergen

Haarhuis (tevens herberg) – tot 1970

Morshuis (tevens herberg) – tot ‘40-‘45

Nijland (tevens herberg) – tot 1889

Nijhuis (tevens herberg) – tot 1983

Frielink (bakker, tevens herberg) – tot 1973

Kamphuis(tevens bakker) – tot heden(nu Coop)

Kemerink (tevens bakker) – tot 1972

Roelvink (tevens bakker) – tot 1976

Voorhuis (tevens bakker) – tot 1947

Borgerink (tevens bakker) – tot 1975

Bekke – tot 1977

Koopman – tot 1981

Lansink – tot 1995

Oude Nijkhuis – tot 1975

Protzman (vroeger melkboer)

Veldhof – tot 1987

Velthof – tot 1995

Kruideniers in Harbrinkhoek

Alberink - tot 1967

Brughuis – heden

Egberink – tot ’40-‘45

Frielink (bakker/molenaar)

Goossen (tevens bakker) tot 1960

Kampkuiper – tot heden (inmiddels gestopt)

Lamtink – tot 1994

Paus (tevens dranklokaal) – tot 1987

Tibbe (later café)

Vrerink – tot 1978

Wolbers - tot 1972

Het lijkt nog maar kort geleden……

Het lijkt nog maar kort geleden, dat broodbakker en kruidenier de bestellingen aan huis brachten. Soms moeizaam over modderige karresporen, gingen ze in de buurtschap van boerderij tot boerderij, maakten een praatje, dronken een kop koffie mee en leken alle tijd van de wereld te hebben. Vaak namen ze eieren mee van de bij ieder boerenhuis nog aanwezige kippenstapel en dat was meteen een eerste aanbetaling (in natura) van de soms maanden oplopende rekeningen. Want contant betalen deed men, vooral voor de laatste wereldoorlog, zelden. Boodschappenboekjes waren er niet alleen om bestellingen op te nemen, maar ook om de schulden te registreren, die de meesten iedere maand aflosten, Een niet gering aantal kocht een jaar lang op de pof en betaalde vervolgens maar een klein gedeelte van de schuld. Tot eens de verkoop van koe of paard een flinke som geld in het laatje bracht. Geen kruidenier, bakker of molenaar/veevoederleverancier dacht er echter aan om zijn klanten te manen. Het ging er allemaal heel gemoedelijk toe op het platteland, waar vrijwel iedereen zijn bestellingen over meer bakkers en kruideniers verdeelde. Niet zelden kwamen iedere week drie kruideniers en twee bakkers hun opwachting maken bij hetzelfde gezin. Wie nu in de supermarkt zijn wagentje vollaadt met boodschappen en afrekent met zijn pincodepasje, kan zich nauwelijks voorstellen, hoe tot enkele tientallen jaren geleden bakker en kruidenier verschillende keren per week de boerenkeuken binnenkwamen om de bestellingen op de tafel of het aanrecht uit te stallen. Nog minder, hoe zondags na de mis de kruideniers de winkel openden en de huiskamer vol zagen lopen met op koffie beluste klanten. Nog niet eens zo lang geleden maakte de Winkelsluitingswet daar een einde aan.

Slechts een enkele kruidenier en bakker konden zich op het platteland handhaven. Zoals de kleine boer het af moest laten weten, de groten alleen konden overleven door steeds groter te groeien, zo ging het ook met de ooit zo talrijke kleine winkels in stad en dorp.

Maar we kunnen ons nog goed herinneren, hoe de typische, door een paard getrokken kruidenierswagens over de karresporen langs het kanaal schommelden en hoe gezellig de zaterdagmiddag was, als de leveranciers de keu-

ken binnenkwamen, een praatje maakten, soms koffie meedronken, terwijl moeder ondertussen de schoongepoetste eieren klaarzette.

Boodschappen vroeger en nu

Het is wel eens aardig, om de heden ten dage gehanteerde detailhandelsprijzen te vergelijken met die van vroeger. In 1913 bijvoorbeeld kostte een halve fles brandewijn f 0,50 en een halve fles cognac f 0,80. Voor een fles jenever betaalde men toen f 0,90 en voor een liter jenever f 1,05. Nu afhankelijk van het merk, rond de f 25,-. Bier kostte per fles 13 cent, een halve fles anijs 30 cent, evenals een halve fles half-om-half. Een roggebrood van 20 pond kostte toen 72 cent. Dat is 3,4 cent per pond. Voor een pond gesneden roggebrood betaalt men nu f 0,90 tot f 1,25 afhankelijk van het merk.

Prijsverschillen

Tussen 1930 en 1998 constateerden we de volgende prijsverschillen voor veel verkochte levensmiddelen:

	1930	**1998**
250 gram boter	f 0,16	f 2,65

500 gram suiker	f 0,19	f 1,82
500 gram zout	f 0,05	f 0,95
500 gram kaas	f 0,35	f 5,25
500 gram erwten	f 0,10	f 0,79
500 gram bruine bonen	f 0,10	f 1,99
250 gram koffie	f 0,39	f 4,29
1 rol beschuit	f 0,11	f 1,29
500 gram appels	f 0,40	f 1,50
500 gram zeep	f 0,10	f 2,01
1 soepblokje	f 0,03	f 0,06

De levensmiddelenprijzen van 1930 vonden we in een boodschappenboekje van kruidenier Paus, Ootmarsumseweg in Harbrinkhoek. De prijzen van 1998 werden verzameld bij supermarkt De Boer Kamphuis in Albergen.

Kruideniers verkochten in die tijd naast levensmiddelen ook veevoer en zelfs brandstof, wat blijkt uit de volgende opsommingen uit bovengenoemd boodschappenlijstje uit 1930:

1 mud cokes	f 0,45
1 mud kolen	f 1,45
1 paar schoenveters	f 0,05
1 doos schoensmeer	f 0,22
1 pak lucifers	f 0,12
1 pond kippenvoer	f 0,04
1 paar klompen	f 0,75
250 gram tabak	f 0,40

Wat twee oude kasboeken ons vertellen….

Het was vroeger, zoals eerder opgemerkt, op het platteland normaal, dat men zijn brood, veevoer en kruidenierswaren op de pof kocht. Tal van klan-

ten rekenden om de maand af, anderen slechts om de drie maanden of om het half jaar. Ook ging men wel met een schuld het nieuwe jaar in, liet vervolgens de rekening nog verder oplopen en betaalde tenslotte tegen het einde van het jaar slechts een klein gedeelte af, soms in natura, in de vorm van haver of takkebossen, die voor het warmstoken van de bakkersoven werden gebruikt.

Dat vertellen ons de bewaard gebleven kasboeken uit 1913 en 1914 van Gerard Frielink, molenaar/bakker in Harbrinkhoek. Hij begon in 1903 op de in 1867 gebouwde windmolen, die voor het malen van graan begin jaren twintig werd vervangen door een stoommachine. In 1938 gaf hij het bedrijf over aan zijn zoons. Frielink maalde niet alleen graan voor zijn opdrachtgevers, hij bakte ook roggebrood, krentenbrood en wittebrood en handelde in veevoer en sterke drank.

Bakloon 8 cent per brood

Uit de kasboeken blijkt, dat vrij veel klanten in die tijd thuis het deeg voor de 20 pond zware roggebroden kneedden en in de bekende rechthoekige vorm naar de bakkerij brachten. Frielink liet de broden dan in zijn oven gaar bakken en inde een bakloon van 8 cent per brood.

Zo bakte hij in 1913 voor B. Kemperink:

Januari, februari, maart	19 broden	f 1,52
April, mei	9 broden	f 0,72
Juli, augustus, september	19 broden	f 1,52
Oktober, november, dec.	13 broden	f 1,04
December	11 broden	f 0,88

Takkebossen 5 cent per stuk

Bakkers stookten de ovens in die tijd warm met takkebossen. Er gingen wel zeven takkebossen in een keer in de oven. Frielink kocht in 1914 o.a. takkebossen van H. Lenferink (Löwik), 1000 stuks voor 50 gulden. Dus slechts 5 cent per takkebos. In de jaren twintig was de prijs 7½ tot 10 cent per stuk. Tot na de laatste oorlog hielden veel boeren zich in de winter dagenlang be-

zig met het terugzetten van houtwallen. Om de tien jaar werd die omgehakt. De houtwal werd bij voorkeur niet omgezaagd. Na gebruik van een zaag kwam de hergroei namelijk veel trager op gang en de onderstam van een afgezaagde berk bijvoorbeeld, kon dan doodbloeden.

Van het dikkere hout maakte men stelen voor bijl en schop en rikkepalen voor de weide-afrasteringen; van het dunnere hout werden takkebossen samengesteld. Daarvan werd een deel opgestookt onder de fornuispot, waarin men het veevoer kookte. Maar de meeste takkebossen werden verkocht aan bakkers in de omgeving als brandstof voor de ovens.

Maalloon 2 cent per spint

Ook kwam men in die tijd wel bij Frielink om kleine hoeveelheden rogge te laten malen. Hij vroeg dan 2 cent per spint. Een spint is 12 pond. Bij grote aanbiedingen van te malen graan, was het vroeger de gewoonte, dat de molenaar daarvan een bepaald gedeelte als maalloon-in-natura voor zichzelf achterhield.

Prijzen

In de jaren 1913 en 1914 werd ongeveer 70 tot 78 cent voor een roggebrood betaald. Het prijsverschil zal wel iets te maken hebben gehad met het gewicht van het brood. Een roggebrood van 20 pond kostte 72 cent. Stoet (wittebrood) varieerde in prijs van 30 tot 50 cent.

Frielink verkocht in die tijd veel lijnmeel. Gemalen van vlaszaden dus. Lijnmeel was vroeger geliefd krachtvoer voor het rundvee. Daarnaast handelde hij ook in rogge- en maïsmeel en eveneens maïskorrels. Bij H. Kreuwel (Beentdieks), lezen we bijvoorbeeld over 1913:

23 april:	½ zak maïskorrels	f 3,10
25 april:	2 zak lijnmeel	f 9,60
25 april:	brood	f 0,75
30 april:	brood	f 1,46
3 mei:	1 zak lijnmeel	f 4,80
3 mei:	1 zak maïsmeel	f 5,80

7 mei:	brood	f 1,54
9 mei:	½ zak maïskorrels	f 3,10
14 mei:	brood (60 pond)	f 2,25
14 mei:	1 zak roggemeel	f 6,00
14 mei:	brood	f 1,45
	Totaal	f 44,65

23 mei: voldaan

Sterke drank

Dat ook sterke drank en olie werden verkocht, blijkt uit de rekening van H. Lenferink (Löwik):

Van 24 april tot en met 12 december 1914 vinden we op deze rekening onder andere:

3 mei fles jenever	f 0,90
14 mei ½ fles wijn	f 0,70
20 juni 1 lt jenever	f 1,05
30 juni 10 cent olie	f 0,10
15 juli 5 lt jenever ½ curacao	f 5,60
17 aug. ½ lt machine-olie	f 0,15
5 oktober 1 fl jenever, ½ half om half	f 1,35
7 nov. Voer turf	f 10,00
1 dec. ½ fles half om half	f 0,45

Schulden

Verschillende van zijn meer dan 100 klanten bleken slechte betalers. Jarenlang werden schulden niet afgelost of werd eens per jaar soms slechts enkele tientjes afbetaald. Een van Frielink's klanten begon het nieuwe jaar 1914 met een schuld van f 89,89. Vervolgens haalde hij wekelijks zijn lijn- en maïsmeel en brood, tot de schuld op 1 augustus was opgelopen tot f 203,48. Op 16

oktober 1914 betaalde hij f 40,-, zodat nog een schuld open bleef staan van f 163,48.

Een andere klant nam tussen 8 april en 31 juli 1914 voor f 88,05 af. Pas op 26 maart 1915 werd daarvan f 31,20 afgerekend, zodat een saldo overbleef van f 56,85.

Vier vim haver

Een derde klant nam van 3 januari tot 8 augustus 1914 voor f 180,43 af en betaalde op 11 augustus slechts f 20,--, zodat nog een post van f 160,43 open bleef staan. Terwijl men boodschappen bleef halen, werd op 4 september in natura weer een klein deel van de schuld afgelost. In de vorm van 4 vim haver ad f 6,- = f 24,-. Een vim is 120 garven, 480 bossen haver, die nog moesten worden gedorst. Op 31 oktober 1914 was de schuld opgelopen tot f 162,67. Pas op 14 november 1915 werd hiervan f 50,- afgelost, zodat een saldo van f 112,67 overbleef. In veel gevallen werd dus zelden schoon schip gemaakt.

Uit het Gesiet

Een inwoner van de buurtschap het Gesiet in Albergen bijvoorbeeld, die al-

leen brood van Gerard Frielink afnam, er nu en dan rogge liet malen en vaak brooddeeg kant-en-klaar afleverde, om dat tegen een bakloon gaar te laten bakken, begon het jaar 1913 met een dubieuze post van f 77,19 en een saldo over 1912 van f 186,53. Hij kocht vervolgens van tijd tot tijd brood, maar liet die meestal van zelf gekneed deeg bakken. In januari, februari en maart moest Frielink voor hem 21 roggebroden bakken voor 8 cent per stuk. Totaal dus f 1,68 aan bakloon. In maart, april en mei liet deze klant 25 broden bakken (f 2,- bakloon) en op 26 mei 1913 was zijn schuld opgelopen tot f 205,41. Hij betaalde toen f 20,-, zodat er f 180,41 op zijn rekening bleef staan. In mei en juni liet hij 15 broden bakken (f 1,20 bakloon), in juni nog eens 6 en in juli en augustus 26. Bakloon : f 2,56. Toen werd de roggeoogst kennelijk binnen gehaald. Want de Albergenaar liet 10 spint (60 kilogram) rogge malen voor 2 cent per spint, dus voor 20 cent. Ook deze 20 cent kon niet contant worden betaald en kwam op de rekening. Op 8 augustus liet hij weer 8 spint rogge malen en op 18 oktober ook nog eens 8 spint. Zelfs deze twee keer 16 cent kon niet worden afgerekend. In september en oktober kwam er weer f 2,- op zijn rekening als bakloon voor 25 broden. Op 21 oktober liet hij weer 9 spint rogge malen en op 25 oktober nog eens 12 spint, tegen een maalloon dus van 2 cent per spint. In november en december liet hij 36 broden bakken (bakloon f 2,88) en op 1 januari 1914 had hij, samen met eerdergenoemde dubieuze post, een schuld bij Frielink van f 278,04. Over januari en februari 1914 had Frielink van hem een bakloon (voor 28 roggebroden) te goed van f 2,24 en op 10 maart was zijn schuld opgelopen tot f 284,50. Eindelijk had deze klant nu de mogelijkheid om een redelijk bedrag af te lossen: f 85,- zodat een schuld bleef staan van f 199,50. Een enkele keer kocht deze klant bij Frielink ook een roggebrood. Vaak rekende hij dat wel contant af, maar meestal kwam hij dan 10 of 15 cent tekort, die ook op de rekening werd bijgeschreven. Over maart en april 1914 was hij nog weer een bakloon schuldig van f 0,88. De maand juni brak aan, het duurde nog minstens een maand, voor de rogge kon worden geoogst. De Albergenaar had geen broodgraan meer. Op 25 juni kocht hij van Frielink een mud rogge (70 kg) voor f 6,-, die ook in het kasboek werd bijgeschreven. In augustus, september en oktober bakte Frielink weer 41 broden van het door deze man kant-en-klaar geleverde deeg, in november nog eens 13, steeds tegen een bakloon van 8 cent per stuk.

Een schoolfoto uit Harbrinkhoek (z.o.z.)

Op dinsdag 1 november 2016 stuurde Henk Vlierman de hiernaast afgebeelde foto in. Wie herkent zichzelf en wie zijn de anderen ?

1		25		49	
2		26		50	
3		27		51	
4		28		52	
5		29		53	
6		30		54	
7		31		55	
8		32		56	
9		33		57	
10		34		58	
11		35		59	
12		36		60	
13		37		61	
14		39		62	
15		39		63	
16		40		64	
17		41		65	
18		42		66	
19		43		67	
20		44		68	
21	Annie Westerhof	45		69	
22	Lies Westerhof	46		70	
23		47			
24		48			

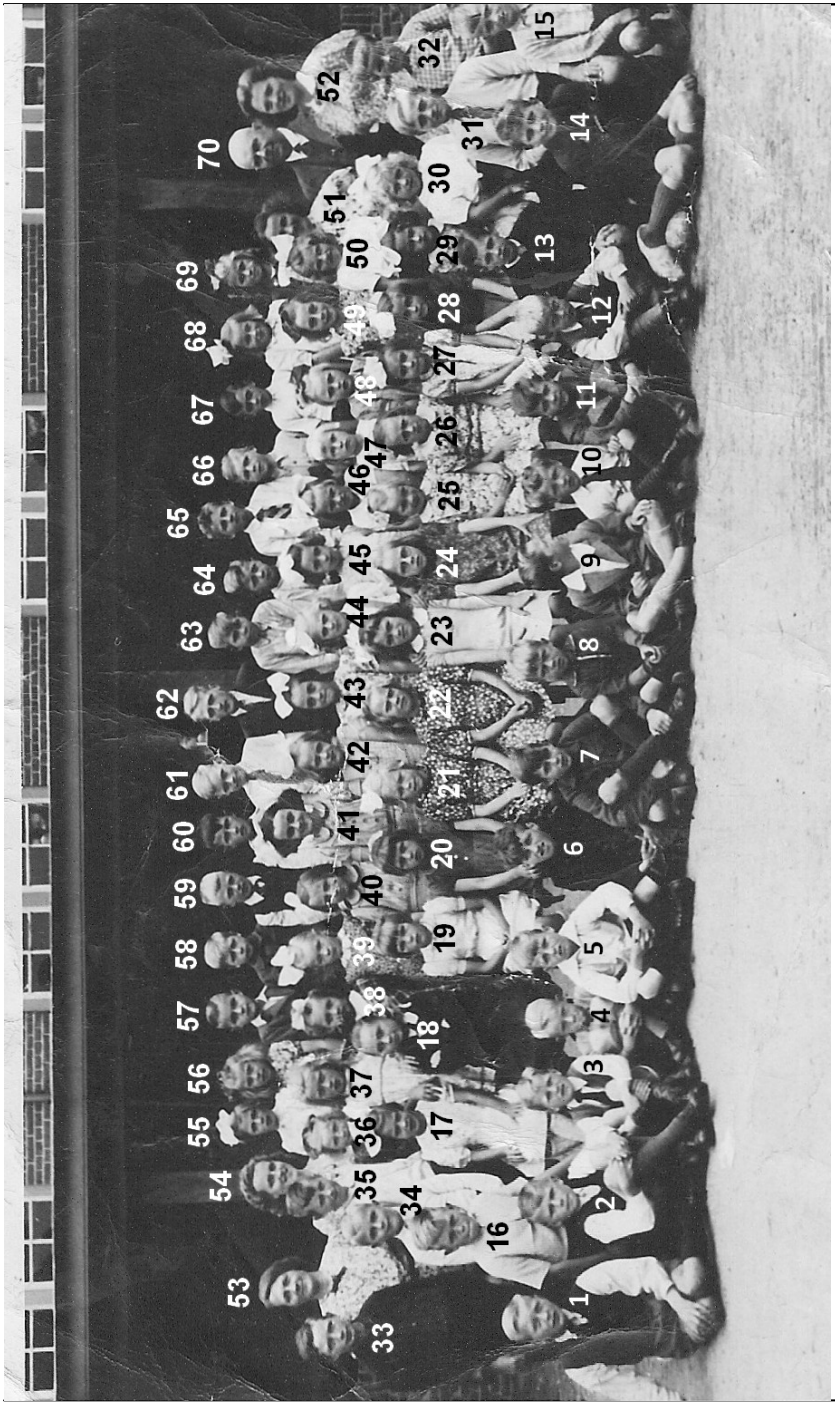

Een schoolfoto uit harbrinkhoek 1944-1945? Op de tweede rij nr. 21 en 22 de twee zusjes Annie en Lies Westerhof uit de Weitemanslanden. Wie zijn de anderen?

Recept Twentse krentenwegge

Zeef de bloem in een kom en voeg het zout toe. Maak wat melk lauwwarm en voeg de gist toe. Roer dit tot een papje. Maak een kuiltje in de bloem en doe hierin het gistpapje, 2 eieren, suiker, boter, kaneel, anijszaad, karwijzaad en komijn. Kneed een soepel deeg van door telkens wat melk toe te voegen.

Laat het deeg op een niet te koude plaats onder folie of een theedoek 30 minuten rijzen. Was de krenten en laat ze goed uitlekken of dep ze goed droog. Kneed de sukade en de krenten door het deeg en laat dit weer 30 minuten rijzen. Beboter een bakplaat. Stort het deeg erop en maak er een rechthoek van. Klop 1 ei los met wat melk en bestrijk de bovenkant ermee. Bak de wegge in 40 minuten af in een voorverwarmde oven op 200 graden Celcius.

500 gram bloem
750 gram krenten
100 gram boter in stukjes
25 gram suiker
2 eieren
20 gram droge gist
3 dl. melk
1 tl zout
1 tl kaneel
1 tl anijszaad fijngemaakt
½ tl karwijzaad
½ tl komijn 75 gram sukade
1 ei en wat melk om het mee te bestrijken

RABO-gelden

Bij sluiten van het bankgebouw in Albergen heeft de RABO-bank het dorp een eenmalige schenking gedaan van €100.000,-.

Alle verenigingen en stichtingen uit Albergen konden een aanvraag indienen voor een donatie. De Dorpsraad heeft een commissie van 10 wijze mannen in het leven geroepen om deze aanvragen te beoordelen.

De Stg. Heemkunde Albergen/Harbrinkhoek ontvangt uit deze gelden een bedrag van €2 500,-

---

40 Jaar ondernemersvereniging Albergen - Fleringen - Harbrinkhoek

Kent u ze nog?

In **1988** vierde de ondernemersvereniging Albergen-Fleringen-Harbrinkhoek haar **40-jarig jubileum**. Ter gelegenheid daarvan nevenstaande foto.

1		25		49	
2		26		50	
3		27		51	
4		28		52	
5		29		53	
6		30		54	
7		31		55	
8		32		56	
9		33		57	
10		34		58	
11		35		59	
12		36		60	
13		37		61	
14		39		62	
15		39		63	
16		40		64	
17		41		65	
18		42		66	
19		43		67	
20		44		68	
21		45		69	
22		46		70	
23		47		71	
24		48		72	

73		78		83	
74		79		84	
75		80		85	
76		81		86	
77		82		87	

Grootste bankoverval ooit in beelden

*Met het openen van de expositie **'Het verzet kraakt'** begon de Heemkundevereniging Albergen-Harbrinkhoek vrijdagavond met de herdenking van de grootste bankoverval aller tijden.*

Hier volgt het ware verhaal.

De grote bankroof die f 46.150.000,- oplevert

Oud-verzetsman Herman Höften strijkt met zijn hand over een oude foto, waarop hij samen met z'n makkers van toen staat. Acht verzetsmensen, die op 15 november 1944 betrokken waren bij de overval op de Nederlandsche Bank in Almelo. Buit: 46,1 miljoen gulden. Toen en nu een recordbedrag. Nog een keer werkt de bejaarde Almeloër mee aan een verhaal. 'Het is goed dat de herinnering levend blijft!'

Herman Höften wil zijn verhaal aanheffen, maar zijn stem stokt wanneer hij de foto beter bekijkt. Er klinkt een binnensmondse vloek. 'God, sie bint zowat allemoal dood'. Natuurlijk is het verhaal van de bankroof met, voor Nederland, de grootste buit ooit, uit en te na beschreven. Er is zelfs een heuse docufilm - Civil Courage - gemaakt over de heldenmoed van de leden van de Knokploeg (KP) Almelo onder leiding van Derk Smoes uit Vriezenveen. Maar zestig jaar na dato is Herman Höften - 84 inmiddels - één van de weinigen die het bizarre verhaal nog uit de eerste hand kan navertellen.

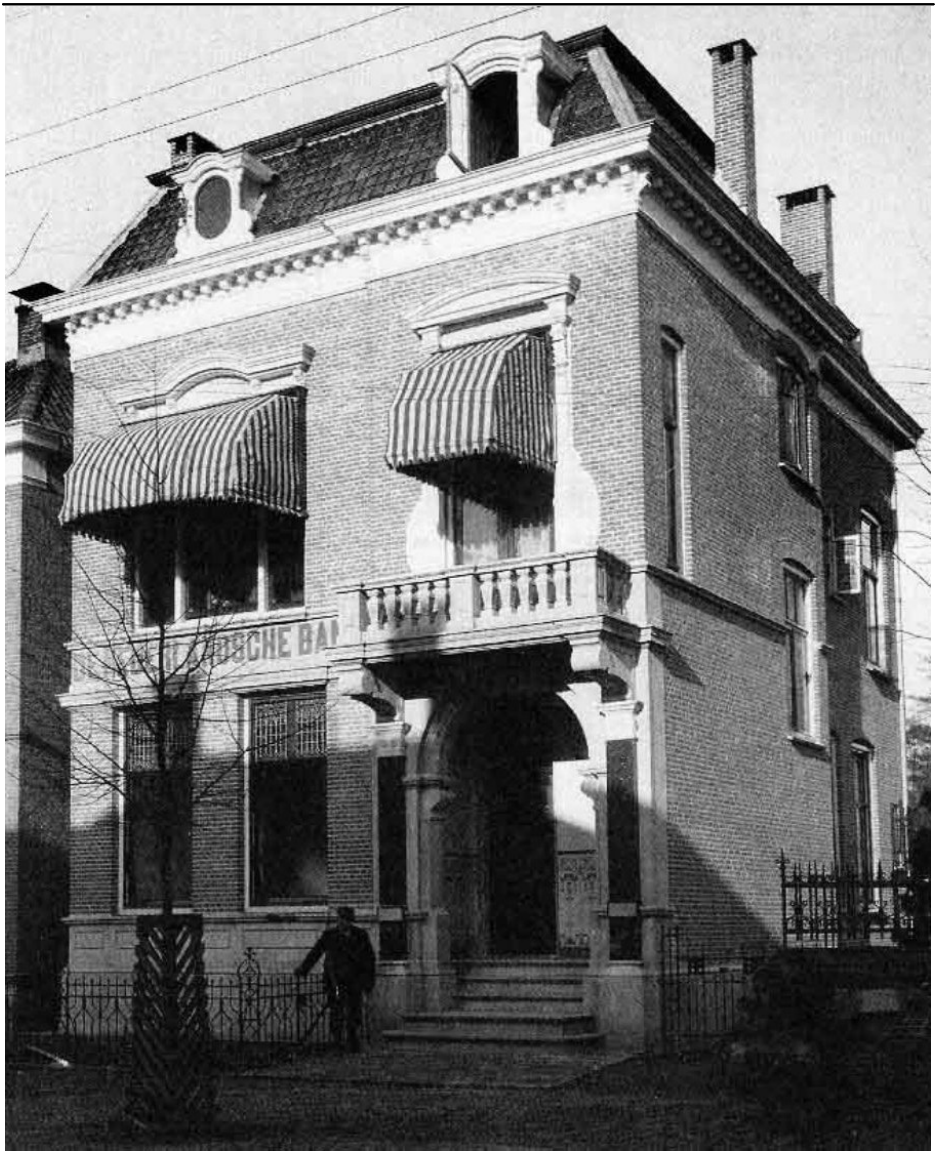

Goed, ook in zijn eigen herinnering zijn gebeurtenissen aan het vervagen, niet alles staat hem nog even helder voor de geest, maar dat wat hem en de zijnen dreef in de strijd tegen de Duitsers is als het ware nog een beleving van gisteren. 'De mof ons land bezetten. Alleen NSB'ers konden dat goedkeuren. Verder niemand.

Wat een onrecht!' Z'n politieke geëngageerdheid van destijds schrijft hij toe aan zijn opvoeding. Thuis - een rood nest - werd gediscussieerd over de situatie in Duitsland; bovendien was hij lid van de socialistische jeugdbeweging AJC. Ook zo'n voedingsbodem voor het verzet tegen de Duitse bezetter. 'Bovendien een club waarmee je over heel erg veel contacten beschikte.'

Onderduikers

Betrokken raken bij het verzet: het ging - vertelt Höften - heel geleidelijk. 'Vooral toen de mannen werden opgeroepen om in Duitsland te werk te worden gesteld. Je dook zelf onder, regelde onderduikadressen voor anderen, je zorgde voor bonkaarten waarmee onderduikers aan levensmiddelen konden komen', geeft Höften aan. Om die bonkaarten te bemachtigen pleegden knokploegen tal van overvallen op distributiekantoren.

De gebeurtenissen van 15 november 1944 moeten, legt Höften uit, in datzelfde licht worden gezien. Als gevolg van de spoorwegstaking zitten ook nog eens veel spoorwegmedewerkers op adressen

in het hele land ondergedoken. De 'stakingskas' behoeft dringend ondersteuning. Dan krijgt de KP Almelo, via een relatie in de bankwereld, weet van de aanwezigheid van een enorme berg geld in de kluis van het filiaal van de Nederlandsche Bank aan de Wierdensestraat in Almelo. Het geld is op last van Reichskommissar Seyss-Inquart van Arnhem - alwaar het de Duitsers op dat moment al te heet onder de voeten wordt - overgebracht naar de bank in Almelo. Van daaruit zal het naar Duitsland gaan. Met instemming van de Nederlandse regering in Londen besluit de KP Almelo tot een overval. Het eerste overleg heeft plaats op 7 november bij slager Eshuis in Wierden. Op de middag van de 15e november worden in café Frielink in Harbrinkhoek - tegenwoordig De Spar - de puntjes op de i gezet. Bij het uitwerken van de plannen zijn de verzetsstrijders gebaat bij het feit dat hun leider Derk Smoes als bediende in de bank werkzaam is geweest. Bij Frielink ook liggen de wapens van de overvallers. Op de fiets gaat het daarna naar de Wierdensestraat in Almelo. Daar belt Douwe Mik - een ondergedoken politieagent - even na half zes bij de net gesloten bank aan. Terwijl de bediende, op Miks verzoek de directeur - een NSB'er - gaat halen, dringen Mik, Smoes, Höften, Henk Bosch en Anton Wisman de bank binnen. Jan Grimmerink en Joop Ribbers bezetten gelijktijdig de conciërgewoning. De Rijssense expediteur Willem Meenks, die op dat moment nog niet anders weet dan dat hij een aantal kisten aardappels moet afhalen aan de Wierdensestraat, wacht een eindje verderop, samen met Harry van der Veen, die wel precies weet wat er in de kisten zit. Henny Meulenbeld, die een broer en een zwager in de bank heeft werken, Wim Walderveen en enkele leden van de Binnenlandse Strijdkrachten, die eveneens meedoen, staan buiten op de uitkijk.

In de bank loopt alles naar wens, mede omdat de directeur zich niet bijster dapper gedraagt. Het bankpersoneel pakt dertien kisten vol met geld. Vervolgens parkeert Meenks zijn vrachtauto voor de bank, waarna het inladen begint.

Dan doet zich een hachelijk moment voor, dat Herman Höften zich ook vandaag de dag nog weet te herinneren. Over de Wierden-

sestraat nadert, vanuit de richting van De Markt, een colonne van de Grüne Polizei. Höften bewaart zijn koelbloedigheid en loopt naar de voorkant van de vrachtauto voor de bank om met behulp van zijn knijpkatlantaarn de Duitsers te wijzen op het obstakel. Al marcherend vervolgen de Duitsers hun weg.

Anno 2004 demonstreert de bejaarde Almeloër nog even de knijpende beweging om het lampje van de lantaarn te doen schijnen. 'Koelbloedig? Ja, een beetje koelbloedig moest je voor dit soort werk wel zijn...' Vervolgens: 'Ach, we waren nog snotneuzen in die tijd. Begin twintig. Op die leeftijd ben je niet bang. Bang zijn was iets voor onze ouders. Die hebben zich ontzettend bezorgd gemaakt over de dingen waarmee we bezig waren, al weet ik zeker dat ze ons volledig steunden.' Het was geen zorg zonder reden: de oudste broer van Herman, Henk Höften, heeft zijn werk voor het verzet met de dood moeten bekopen.

Derk Smoes

Terug naar de gebeurtenissen van 15 november 1944: ongeveer een uur na het begin van de overval ligt het geld in de vrachtauto van Meenks. Dan dreigt het alsnog mis te gaan: op aanwijzing van Smoes knipt Höften een telefoondraad in de bank door. Althans dat denkt hij: het blijkt evenwel het alarm te zijn. Dat gaat prompt af. In de paniek die dan ontstaat, rijdt Meenks weg; Wisman en Mik weten nog net in de bak te klauteren, maar Höften, die weet

waar Meenks het geld naar toe moet brengen, mist de boot. Veel later dan afgesproken komt het geld uiteindelijk aan in Daarle, waar het aanvankelijk wordt bewaard op de boerderij van de familie Kerkdijk. Enige dagen later brengen de Kerkdijks, op aanwijzing van Smoes, het geld met paard en wagen over naar de boerderij van de familie Nijland in Daarlerveen.

Tot zover verliep de bankroof eigenlijk op rolletjes. Zoals altijd waaierden, legt Höften uit, de individuele verzetsstrijders weer uit over hun onderduikadressen in en soms ook ver buiten de regio. De Sicherheitsdienst (SD) in Almelo, die omstreeks half acht in de avond van de 15e november door de Nederlandse politie in kennis wordt gesteld, is belast met het onderzoek, maar zelfs de hoogste SS- en Polizei-generaal in Nederland, Hans Alwinn Rauter, bemoeit zich met de opsporing en stelt dat alle middelen geoorloofd zijn om de daders op te sporen. In overleg met de president van de Nederlandsche Bank, NSB-voorman Rost van Tonningen, wordt het voor die tijd astronomische bedrag van een miljoen gulden uitgeloofd voor de gouden tip, maar voorlopig hebben de Duitsers het nakijken.

Twee weken later laat het geluk de verzetsmensen echter in de steek. Bij een routinecontrole op de Ootmarsumsestraat in Almelo arresteert de SD Berend Bruynes, die blanco persoonsbewijzen bij zich heeft. Na een langdurige ondervraging geeft Bruynes te kennen dat hij de papieren heeft gehaald in café Frielink in Harbrinkhoek. Nog dezelfde avond - 29 november 1944 - worden de broers Gerard en Hendrik Frielink gearresteerd. Via hen leidt het spoor naar Smoes en Mik, die op boerderij Noordergraaf in Harbrinkhoek zijn ondergedoken. Als de Duitsers vervolgens ontdekken dat de buit ergens in de omgeving van Daarlerveen is verstopt, en dreigen de hele omgeving uit te kammen, geven Smoes en Mik - om erger te voorkomen - aan waar het geld zich bevindt: in de hooiberg van Nijland. Namen van voortvluchtige KP'ers, zoals bijvoorbeeld die van Höften, worden niet genoemd. Uiteindelijk brengt boer Nijland met paard en wagen het geld naar het SD-kantoor aan de Bornsestraat in Almelo. De arrestanten, behalve Smoes, Mik, de gebroeders Frielink, 'Millionenfahrer' Meenks, Bruijnes en zoon Ger-

№ 3881

LEGITIMATIE

LANDELIJKE ORGANISATIE VOOR HULP AAN ONDERDUIKERS (L.O.)

Leden van erkende verzetsorganisaties, militaire en burgerlijke autoriteiten worden dringend verzocht bezitter dezer papieren alle mogelijke hulp en inlichtingen te geven.

Ondergeteekende is medewerker van de L.O.

Kenmerken van het persoonsbewijs:

Naam: van Schooten

Voornamen: Hendrik

Geboren te: Almelo

Geboortedatum: 27 Mei 1926

Beroep: Bankempl.

No. A20/020480

Namens het C.B.: de Districtsleider: de Houder:

p.o. A.M.G. Schrier. van Schooten.

Legitimatiebewijs van Hendrik van Schooten

hard van boer Nijland gaan aanvankelijk naar gevangenis De Kruisberg bij Doetinchem. Opvallend is dat de leider van de SD in Almelo, Hauptstürmführer Oskar Konrad Gerbig, Smoes en Mik bij hun vertrek uit Almelo de hand reikt. In verhoren na de bevrijding zal Gerbig verklaren dat hij daarmee z'n waardering en hoogachting voor de beide verzetsstrijders wilde uiten. Een schrale troost, want alle gearresteerden worden uiteindelijk overgebracht naar concentratiekampen in Duitsland. Alleen Hendrik Frielink zal na de bevrijding terugkeren. De anderen sterven in Neuengamme en Reyershorst.

De KP Almelo doet op kerstavond 1944 nog een poging hun makkers te bevrijden. Het loopt door de strenge bewaking op niets uit. Later hoort de KP Almelo net te laat dat de trein waarmee onder anderen Smoes naar Duitsland wordt gebracht een uur lang op het station in Almelo heeft stilgestaan. 'Zo ging dat nu eenmaal', zegt Herman Höften op berustende toon. 'Je had vaak niet de mogelijkheden en de middelen om snel te reageren. Acties vergden veel

voorbereidingstijd en die tijd was er vaak niet.'

Juiste perspectief

Zestig jaar na dato vindt Herman Höften dat hij tenminste een ding niet moet nalaten: de gebeurtenissen van de 15e november 1944 in het juiste perspectief plaatsen. 'Natuurlijk, dat enorme bedrag heeft die overval heel spectaculair gemaakt. Maar het werk van bijvoorbeeld koeriersters en mensen die onderduikers onderdak boden, was minstens zo gevaarlijk. Trouwens, als verzetsdaad had die overval ook niet meer of niet minder betekenis dan de overvallen op distributiekantoren en gevangenissen, die we als KP Almelo ook hebben ondernomen. Acties die overigens allemaal wel een goede afloop kenden. Eigenlijk was de overval de eerste die misging.' Höften eindigt met een kwinkslag: 'Ongeveer op de plek waar vroeger het filiaal van de Nederlandsche Bank stond, staat nu de ING-bank. Daar doe ik mijn bankzaken nog steeds...'

De beschrijving van de gebeurtenissen rond de overval is mede gebaseerd op informatie in het boek 'In de schaduw van de adelaar', in 1982 uitgebracht door onder anderen Coen Cornelissen sr. uit Albergen. Tevens is gebruik gemaakt van processen verbaal die tot zijn collectie behoren.

Herdenking als eerbetoon

Café De Spar - voorheen Frielink - in Harbrinkhoek vormt op 16 november het decor voor de herdenking van de overval van het verzet op de Nederlandsche Bank in Almelo. Een eerbetoon aan zij die hun leven lieten.

De initiatiefnemers achter de herdenking, de stichting Heemkunde Albergen-Harbrinkhoek in samenwerking met de Tubbergse wethouder Henny Oude Geerdink, lieten hun oog niet voor niets op De Spar vallen. Het etablissement is namelijk de plek waar de mannen van de Knokploeg Almelo een groot deel van hun plan voor de overval op het filiaal van de Nederlandsche Bank uitwerkten en waar ze op de middag van de 15e november 1944 - de dag van de

overval - ook bijeenkwamen. De voormalige uitbaters Gerard en Hendrik Frielink onderhielden bovendien nauwe banden met het verzet. Het is dan ook niet voor niets dat een deel van de expositie, die aan de herdenking is gekoppeld, betrekking heeft op de dramatische gebeurtenissen rond deze broers in de nadagen van de Tweede Wereldoorlog.

Als gevolg van de bankoverval werden beide broers opgepakt en naar concentratiekampen in Duitsland weggevoerd. Uiteindelijk zou Gerard Frielink op 28 april 1945 op 33-jarige leeftijd, in de armen van zijn broer, het leven laten in concentratiekamp Reyerhorst bij Ludwigslust. Hendrik overleefde. 'Mijn vader overleed een week voor de bevrijding. Dat aspect heb ik altijd verschrikkelijk gevonden', zegt Betsy Martina-Frielink in Nijverdal, de oudste van twee dochters die Gerard naast zijn vrouw Marie Timmerhuis naliet. Betsy was destijds amper een jaar oud, heeft haar vader nooit gekend. Haar zus Gerry werd twee maanden na haar vaders dood geboren. De gevolgen van de overval hebben diep in het leven van Betsy c.s. ingegrepen. 'Vooral voor mijn moeder was het verschrikkelijk, al sprak ze er niet vaak over', zegt ze. 'Natuurlijk stel je als kind vragen over je vader. Maar als je dan de tranen in je moeders ogen ziet... ach, dan hou je al gauw met vragen op.' Niettemin: één van die vragen herinnert ze zich nog altijd. 'Was je verliefd op mijn vader? Ik zie haar gezicht nog opklaren. Ik had genoeg aan die gezichtsuitdrukking', verklaart Betsy glimlachend. Net als ongetwijfeld veel kinderen van overleden verzetsstrijders heeft ook Betsy zich in de loop der jaren afgevraagd wat haar vader destijds dreef. 'Mensen beschermen, helpen tegen het onrecht. Dat moet het in mijn ogen zijn geweest. Nee, hij was zeker geen avonturier.' Bij haar moeder zijn ooit briefjes bezorgd die hij uit de trein gooide, die hem naar Duitsland bracht. 'Daarin sprak hij haar en zijn eigen moeder moed in. Hij vroeg geen aandacht voor zichzelf. Wij redden ons wel! was zijn boodschap.'

Voor zover valt na te gaan is Gerard Frielink als gevolg van de onmenselijke omstandigheden in het concentratiekamp Reyerhorst bij Ludwigslust overleden. Z'n lichaam moet zijn gesloopt door hard

Douwe Mik

Derk Smoes

Gerhard Nijland

Willem Meenks

Berend Bruynes

G.H. Frielink

De zes omgekomen verzetsstrijders

werken en het weinige en vooral slechte eten. 'Voor zover we weten heeft hij ook wel eens eten voor sigaretten geruild. Had hij met de wetenschap van deze tijd misschien beter niet kunnen doen. Maar natuurlijk is dat geen reden voor een verwijt.'

Haar moeder hertrouwde in 1952 en hervond het geluk. En ook Betsy en Gerry vonden hun draai in het leven. Maar toch, nog altijd zijn er van die dingen... 'In kamp Reyershorst staat een gedenksteen waarop ook de naam van mijn vader staat. Mijn zus is er geweest. Ik niet. Ik kan het niet opbrengen om te lopen op de plek

waar mijn vader is overleden.'

Bezittingen, die haar vader bij zich had in het concentratiekamp, waaronder een jas en een bril, zijn later in bewaring gegeven bij de stichting 'Leven achter Prikkeldraad'. Maar op 16 november komt het even terug naar de plek van oorsprong: het is te zien bij de expositie in De Spar. Bovendien zal voorzitter Ziëck van de stichting een toespraak houden. De bijeenkomst begint om 19.30 uur.

Bron:

Artikel uit De Twentsche Courant Tubantia van zaterdag 6 november 2004.

Tentoonstellingen bankroof

Van mei tot en met augustus 2017 kun je bij zes Twentse musea terecht voor de verhalen achter de grootste bankroof aller tijden. In ieder museum hoor, lees, zie en voel je de verhalen van de mensen achter die bijzondere verzetsdaad. Bij de musea staan de mensen centraal die een bijdrage hebben gepleegd aan de bankoverval op de Nederlandsche Bank in Almelo in november 1944. Ga op zoek naar die verhalen en de antwoorden op je vragen.

Passe-partout en fietstocht

Je kunt bij de musea en de Tourist Info's / VVV's in Almelo, Nijverdal, Harbrinkhoek, Rijssen, Vriezenveen en Wierden terecht voor een passe-partout. Voor 5 euro kun je bij alle zes musea terecht. Je kunt hier ook een boekje krijgen met een fietstocht langs de verschillende historische plekken en tentoonstellingen rondom de grootste bankroof. En natuurlijk kun je onderweg terecht bij een 'onderduikadres' voor een lekker hapje of drankje.

De tentoonstellingen

Almelo

Stadsmuseum Almelo, Prinsenstraat 13, 7607 CJ Almelo
Meer informatie: **www.stadsmuseumalmelo.nl**

Harbrinkhoek

Frielinkpark, Almeloseweg 149, 7615 NA Harbrinkhoek
Meer informatie: **www.heemkunde-albergen-harbrinkhoek.nl**

Nijverdal

Memorymuseum, Grotestraat 13, 7443 BA Nijverdal
Meer informatie: **www.memorymuseum.nl**

Rijssen

Rijssens museum, Kasteellaan 1, 7461 PV Rijssen
Meer informatie: **www.rijssensmuseum.nl**

Vriezenveen

Historisch museum Vriezenveen, Westeinde 54, 7671 CD Vriezenveen
Meer informatie: **www.museumvriezenveen.nl**

Wierden

Van Buurenstee, Appelhofdwarsstraat 2, 7641 BX Wierden
Meer informatie: www.historischekringwierden.mijnstadmijndorp.nl

Bezoek ook de **website**: **http://hetverzetkraakt.nl/**

Oude uitgaven van onze stichting

Verschillen uitgaven kunnen tegen sterk gereduceerde prijs worden aangeboden:

- Oude nummers van De Oale Maarkes - € 1,-
- "De Marke Albergen/Harbrinkhoek vroeger en nu" (fotoboek) - € 2,-
- "Albergen 1940-1945" - €1,50
- "Straten en wegen in Albergen en Harbrinkhoek" - € 1,50
- "Kruideniers en bakkers uit vroegere jaren" - € 1,50

Wat is dit?

Een van onze bestuurleden kwam met onderstaand voorwerp.

Heeft iemand enig idee wat dit kan zijn? Mail of bel **uw reactie** naar een van onze bestuursleden (zie blz.41).

Wie kent deze personen?

Deze foto is afkomstig van Marianne Hofhuis-Kerkhof.

Ik wil graag weten **wie** er op deze foto staan, **waarom** men daar staat en **waar** het gebouw op de achtergrond staat.

Herman Beld

1		4	
2		5	
3			

Wat sas as dös was kaans!

Liefe redaksie hier is sannie

bei onse buurfrouw hebben se ook twee kinderen redaksie. de grootste dat is un meisje met un paardestaartje en de kleinste dat is ook un meisje. daarom heeten se pauwla en pauwlientje. eerst hat pauwla ut en toen kreeg pauwlientje ut ook. en de andere kinderen fan onse straat hebben ut ook allemaal al gehat. alleenig riesjard niet. die is fan ut laatste huis aan de oferkant. nu ligt ons fientje ook in bed met de maazelen. se kan heelemaal ut ligt niet aan hebben. en oferdag ligt se met de gordeinen dicht. ut ligt dat doet haar seer want se is heel root en ook heel warrum. laatst safends toen mekeerde ons fientje eigeluk niks maar se luste sowat niets geen eten meer. alleen joggut en liemoonaade of zeffenup wou se nog hebben. toen sij ons moeder dreks al astas se meschien fast en seeker de maazelen wel sou kreigen.

en dat was ook so redaksie want nou sit se raddikaal onder de rooie pukkeltjes. en hoesten dat se doet. onmundige redaksie. de maazelen dat is ook heel slim besmetteluk want ons fientje houwt nooit de hand foor de mont as se hoest. sij weet nog niet astas je eerst de hand foor de mont moet houden en astas je dan pas met hoesten mag beginnen. daar is se nog te klein foor. ons henkie sei ook astas ons fientje so maar in ut wilde weg hoest. de bakteeriejen fliegen bij ons bij duisenden in ut ront sei ons henkie. of weet jij niet wat bakteeriejen sijn redaksie. bakteeriejen dat sijn fan die hele kleine diertjes die je in ut vel beiten en dan komen dur rooie blaartjes en dan heb je de maazelen. ons opa sei astas dat onsin was. want froeger toen hij nog klein was toen bestonden de maazelen en de bakteeriejen nog niet eens en toen werden de kinderen ook wel mangs root. dan hadden se de blekken seidie. allemaal flouwekul segt ons opa altijt. as je ut hebben sult dan krijg je ut tog. ons fientje is eigenluk tweemaal siek redaksie. want se heeft de maazelen en ook koorst. ze droomt so maar wat weg. straks sei se astas sij fandaag wel op de vollie-erre sou passen. dat hat se heelemaal niet hoefen te seggen redaksie want daar mag se volstreks niet bijkomen fan ons fader. laatst heeft se ut deurje open geset en toen waren er twee kanaries weggeflogen. ons fader heeft dur toefallig nog een fan teruggekregen. die was bij onze buurman door ut slaapkamerraam geflogen. se hebben hem samen gepakt. hij hat daar op de trouwfootoo fan ut nagtkastje geseten. daar hat ons

fader geluk mee. maar die andere is nog altijt aan de haal. snachts as ik mangs water moet halen foor ons fientje dan fluit dur altijt een heel mooi vogeltje bij ons in de bomen. ik geloof astas die dat is redaksie. overdag durft hij nu niet meer te fluiten want hij is bang astas ons fader ut hoort. hij fluit alleen maar snachts as ons fader slaapt. daarom noemen se soon weggeflogen kanariefogel ook wel mangs nagtegaal. toen ons fientje hem fannagt hoorde fluiten wert se dreks wakker en toen sei se als maar ; ut deurtje moet digt. Ut deurtje moet digt anders fliegt hij dur uit. en toen begon se weer te huilen. ik vint maazelen wel un bedroefde siekte redaksie. met de groeten fan ons fader die dur nog steeds een kwijt is en fan ons moeder en ons opa die ut ook wel kreeg met sonder bakteeriejen en fan ons henkie ons bennie ens gerriet en fan ons fientje en fan.

Sannie

De Vlaggemast nov. 1967 jaargang 9 nr. 6

Nieuwsbrief

Indien u uw **mail-adres** aan ons doorgeeft, ontvangt u tevens alle nieuwtjes en de uitnodigingen voor de jaarlijkse fietstocht en donateursavond van ons per mail. U kunt dit het gemakkelijkst doen via onze website. Aan de rechterkant op de site ziet u de menuknop **Nieuwsbrief**.

Enkele leden ontvangen de Nieuwsbrief niet meer omdat hun **mail-adres gewijzigd** is en zij dit **niet** aan ons hebben **doorgegeven**.

Geef dus uw gewijzigde mailadres aan ons door !!!

Wèès wieser as aandern, mer vetel 't ze nich.

Sudoku

Een Soduko-puzzel bestaat uit negen bij negen vakjes, die weer gegroepeerd zijn in negen vlakken van drie bij drie. In deze vakken dienen de cijfers 1, 2, 3, 4, 5 , 6, 7, 8 en 9 te worden ingevuld. Daarbij gelden de volgende regels:

- Deze getallen mogen elk slechts één keer voorkomen in **elk vlak van drie bij drie vakjes**.
- Deze getallen mogen elk slechts één keer voorkomen in **elke verticale kolom**.
- Deze getallen mogen elk slechts één keer voorkomen in **elke horizontale kolom**.

In feite is een Sudoku een speciale variant van een zogenaamd Latijns vierkant; een vierkant waarin elk symbool zowel horizontaal als verticaal slechts een keer mag voorkomen.

	7	6						
8				6				4
4				3	2	7		
6						2		
		4	1	9	3	8		
		3						9
		5	4	8				7
9				5				2
						1	5	

Kruiswoordpuzzel

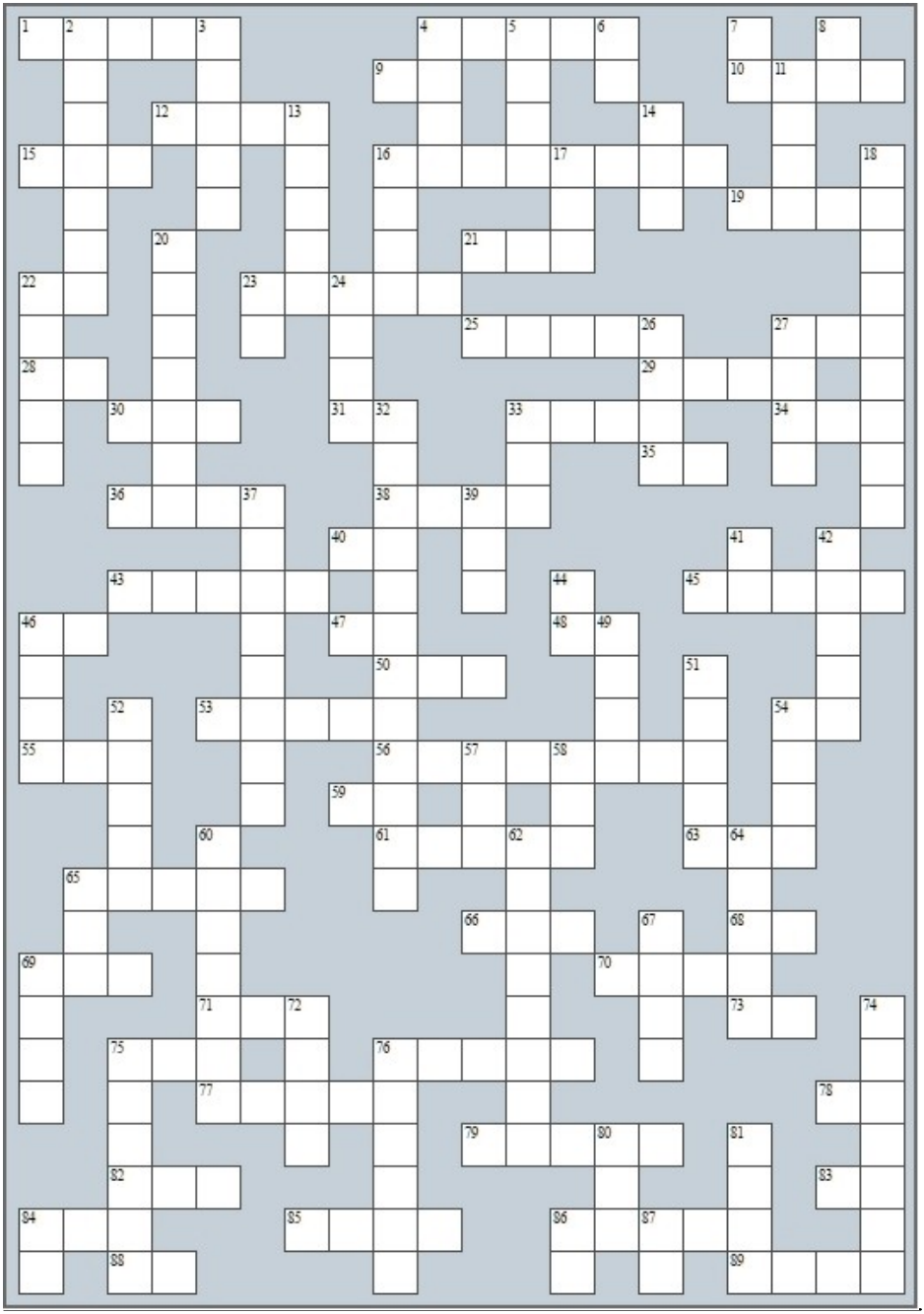

H o r i z o n t a a l

1. Kaartenboek
4. mist
9. Muzieknoot
10. Kippenziekte
12. Schoonmaakmiddel
15. Deel van het jaar (afk.)
16. Kassier Boerenleenbank
19. Regelmaat
21. Behoeftig
22. Voorzetsel
23. Kennis hebben
25. Riviertje
27. Deel van het gezicht
28. Kilobyte (afk.)
29. Klankweerkaatsing
30. Als 't u belieft
31. Persoonlijk voornaamwoord
33. Neer (Twents)
34. Familielid
35. Europese Unie
36. Europeaan
38. Niet hoog
40. Lidwoord
43. Jenever
45. Bijna loodrecht
46. Bijwoord
47. Als boven (afk.)
48. Rooms Katholiek
50. Snel
53. Buideldier
54. Bevel
55. Europeaan
56. Deel van het jaar
59. Compact Disk
61. Effen
63. TV-zender
65. Aardappelgerecht
66. Alarmsein
68. Dierengeluid
69. Spaanse titel
70. Zak (Twents)
71. Muurholte
73. Muzieknoot
75. Vragend voornaamwoord
76. Deel van het jaar
77. Wreede heerser
78. Lage waterstand
79. Kerklied
82. Aanwijzend voornaamwoord
83. Thans
84. Engelse titel
85. Pier
86. Egaal
88. Amsterdams Peil
89. Fruit

V e r t i c a a l

2. Droevig zijn
3. Stok met voetsteun
4. Dictator
5. Niet schoon
6. Muzieknoot
7. Spil
8. Sportterm
11. Bijwoord
13. Aardappelgerecht
14. Vochtig koud
16. Larve
17. Varkensproduct
18. Voormalig arts in Albergen
20. Bladgroente
22. Bijenhouder
23. Toilet
24. Vervoermiddel
26. Ver
27. Winterkost
32. Oud-burgemeester Tubbergen
33. Deel van het jaar
37. Eindpunt van het kanaal
39. Bergweide
41. Nieuwe testament
42. Luxe woning
44. Bijwoord
46. Tegen
49. Voetbalbond
51. Haarlint
52. Strijdperk
54. Betalingswijze
57. Sportvereniging
58. Insecteneter
60. Gezamenlijke ministers
62. Naam oude basisschool
64. Spoorstaven
65. Voor
67. Muziekinstrument
69. Bekende volgelkenner
72. Vorstentitel
74. Stoer
75. Gauw
76. Niet op deze manier
80. Niet moedig
81. In het jaar
84. Soortelijk gewicht
86. Voedsel
87. Muzieknoot

Overzicht schenkingen

De stichting Heemkunde Albergen/Harbrinkhoek heeft onlangs de volgende schenkingen mogen ontvangen:

Voorwerp	Schenker
Midwinterhoorn Betonvloerwals	Familie oude Nijhuis (De Eendracht)
'Molens'	Marianne Hofhuis-Kerkhof
Kranten uit 1941 Foto en gedachtenisprentje	Toos Schothuis-Gehring
Diverse boeken	Agnes Rietmeyer
IJzeren pot	Paul oude Moleman
Diverse boeken	Jan Asbreuk

De Rabo Clubkas Campagne

Rabobank

Enkele weken geleden werd de uitslag van de Rabo Clubkas Campagne bekend gemaakt tijdens een finale-avond in het Heracles-stadion in Almelo.

Deze Rabo Clubkas Campagne is het nieuwe sponsorbeleid van Rabobank Noord en West Twente. Hierbij konden de rekeninghouders van de Rabobank stemmen op hun favoriete vereniging en/of stichting.

Hoe meer stemmen een club ontving, hoe hoger de bijdrage die zij van de bank krijgen. Er viel € 175.000,- te verdelen, 464 clubs deden mee en bijna 20.000 klanten hebben gestemd. Hiermee bleek één stem uiteindelijk € 3,06 waard.

Wij hebben een bedrag van **€ 241,74** gekregen. Dat betekent dus dat wij **79 stemmen** hebben ontvangen. Wij danken daarom iedereen die ons zijn of haar stem heeft gegeven.

De volledige uitslag is te vinden op **www.rabobank.nl/nwt**.

Heemkunde Albergen/Harbrinkhoek

Kanaalweg 7, 7665 VD Albergen
Rek. nr.: NL94 RABO 0 102041199

Voorzitter	Vacant	Sinds 1 januari 2009
Secretaris	Wil Roosendaal-Alberink	☎ 0546 – 441720
	Kanaalweg 7	7665 VD Albergen
Penningmeester	Gerard ter Haar	☎ 0546 – 441790
Leden	Gerrit Maathuis	☎ 0546 – 441670
	Jan Velthof	☎ 0546 – 441521
	Hennie Oude Nijhuis	☎ 0546 – 441484
	Hans Zeelenberg	☎ 0546 – 441533
	Jan Voorhuis	☎ 0546 – 442564
	Jan Kemerink	☎ 0546 – 441624
	Johan Oude Nijhuis	☎ 0546 – 493716

U kunt al donateur worden voor maar € 7,50 per jaar (voor € 10,- per jaar wordt u het infoblad per post toegezonden) .

Hiervoor ontvangt u ons infoblad twee keer per jaar, kunt u onze donateursavond bezoeken, meedoen aan onze jaarlijkse fietstocht, zoeken in ons archief en natuurlijk onze overige activiteiten (bijv. tentoonstellingen) bezoeken.

Heeft u mooie, oude en relevante artikelen voor ons infoblad of een oude foto, dan kunt u deze afgeven aan een van de bestuursleden of mailen naar:

info@hazesoft.nl

Weet u dat onze stichting ook een eigen website heeft?

www.heemkunde-albergen-harbrinkhoek.nl

Hierop vindt u algemene informatie en natuurlijk de activiteiten die wij organiseren.

Maak ook uw buurman of buurvrouw lid

Word ook donateur van de Heemkunde Albergen/Harbrinkhoek. U krijgt dan voor maar € 7,50 per jaar (of € 10,- per jaar als u het infoblad wordt toegezonden) toegang tot ons uitgebreide archief in de Heemkelder, twee keer per jaar ons infoblad "De Oale Maarke", een donateursavond, hulp bij stamboomonderzoek, een fietstocht en natuurlijk kunt u ook onze overige activiteiten (bijv. tentoonstellingen) bezoeken. Het belangrijkste is dat u met het donateurschap de Heemkunde ondersteunt die de geschiedenis van de dorpen Albergen en Harbrinkhoek bestudeert en vastlegt.

Heeft u thuis nog waardevol materiaal in de vorm van bijv. oude foto's, krantenartikelen, dagboeken, oude bidprentjes of overig informatief materiaal, dan kunt u hiervan door ons een digitale afdruk laten maken voor het archief. Voor vragen of ideeën kunt u altijd bij één van onze leden terecht. Hun namen staan vermeld op pagina 41.

Actuele informatie over de Stichting Heemkunde Albergen/Harbrinkhoek kunt u ook vinden op **www.heemkunde-albergen-harbrinkhoek.nl**.

U kunt de Heemkunde helpen door uw buurman of een familielid donateur te maken. Knip daartoe onderstaande machtiging uit, laat hem invullen en lever deze in bij één van de bestuursleden. Alvast onze hartelijke dank voor uw hulp.

✂ _____

Machtiging Stichting Heemkunde Albergen / Harbrinkhoek

Naam: .....

Adres: .....

PC + Plaats: .....

Bank/gironummer: .....

verleent hierbij toestemming tot wederopzegging aan het bestuur van de Stichting Heemkunde Albergen/Harbrinkhoek om van zijn/haar bovenvermeld rekeningnummer jaarlijks € 7,50,- / € 10,- * bijdrage af te schrijven voor het donateurschap aan de Stichting (* doorhalen wat niet van toerpassing is.

Datum: ..... Handtekening: .....

't vossenveen
Albergen

BOUWBEDRIJF
WESTERHOF
Westermarsweg 36
7671 RW Vriezenveen
Tel. (0546) 86 12 33
Fax (0546) 86 39 88
E-mail: info@westerhof-bouw.nl - www.westerhof-bouw.nl

AUTOBEDRIJF
Voortman

HORSTMAN
KUNSTSTOFFEN
De specialist in kunststoffen voor reclame en industrie

Auto
Alberink
Albergen
- Avia service station
- In en verkoop nieuwe gebruikte auto's
- Reparatie en onderhoud alle merken
- Auto diagnose
- Airco service station
- Gespecialiseerd in schade herstel
- Leenauto beschikbaar
- Ruit reparatie
Hulsbroekstraat 4
7665CE Albergen
Tel. 0546 - 44 15 20
Fax 0546 - 44 15 20
AVIA
WWW.AUTOALBERINK.NL

TER
MORS
WONEN
De interieurspecialist uit Albergen www.termorswonen.nl

TASCHE
STAALBOUW
STALEN TRAPPEN - LANDBOUWMECHANISATIE
ALBERGEN - FLERINGEN
ijzersterk in staal!
WWW.TASCHESTAALBOUW.NL Tel.0546 - 449010

FA. THEO GOOSSEN
AUTOSCHADEHERSTELBEDRIJF
AUTOGLASSERVICE
TEL. 0546 - 866928 www.goossenautoschade.nl

ALBERGEN
TS
THEO SONDER
AUTO'S
Theo Sonder
Mobiel: 06 51184097
Eenhuisstraat 10, 7665 PZ Albergen
Tel.: 0546-442766 Fax.: 0546-442565

BAV
Opleidingen
0546-763408

garage
Haarman
0546-432727

BOMECH
Quality by Experience

stijlhoeve
Tel.: 0546 - 785258

landbouwmechanisatie
loon- en grondverzet
aannemingswerken
alasco dumperbouw
REUTUM - ALBERGEN
GEBR. POPPINK

WIESINK

AUTOBEDRIJF
BROEKHUIS
AUTODEMONTAGEBEDRIJF en
IN- EN VERKOOP SCHADEAUTO'S
Broekhuisweg 5
7665 TW Albergen (Nederland)
Tel. (0546) 44 11 66 - Fax (0546) 44 10 66
Internet: www.broekhuisauto.nl E-mail: info@broekhuisauto.nl

Luc@sIT

ISSN: 2211-4114

www.heemkunde-albergen-harbrinkhoek.nl